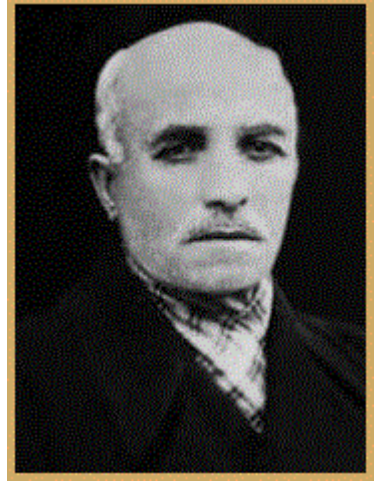

Ömer Necip (Buldanlıoğlu) Bey (1877-1946)

Ömer Necip Bey, 1877'de Denizli sancağının Buldan kazası Turan mahallesinde Hacı Hüseyin Efendi ile Raziye Hanım'ın çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. Ailesinin yedi çocuğundan biri olan Necip Bey, "Molla Ahmetler" sülalesindedir. İlk ve orta öğrenimini Buldan'da tamamladıktan sonra eğitimi için Denizli'ye gitmiştir. Denizli'de kısa süre kalan Necip Bey, eğitimi yarım bırakarak Buldan'a dönmüştür. Buldan'a döndükten sonra Çarşı Camisi'nin karşısındaki sokağın içinde el dokumaları üretim ve ticareti yapmıştır.

Necip Bey, ticaret hayatına bir süre ara vermiş ve maliyede memur olarak görev yapmıştır. Daha sonra tekrar ticaret hayatına dönen Necip Bey ticaret hayatına devam ederken, aynı zamanda Buldan'ın meclis ve mahkeme üyeliklerinde de bulunmuştur. Necip Bey, Hacıevlilerin Ayşe Hanım ile ilk evliliğini, Veli Ağaların kızı Hatice Hanım ile ikinci evliliğini ve Denizlili Al Bazlar'ın kızı Şadiye Hanım ile üçüncü evliliğini yapmıştır. Eşlerinden dokuz çocuk sahibi olan Necip Bey aile ve ticaret hayatı ile Buldan'ın sevilen ve sayılan eşrafı arasında yer almıştır.

Necip Buldanlıoğlu

Mondros Mütarekesi ile yaşanan gelişmeler halk üzerinde çaresizlik yaratırken İzmir'de Nurettin Paşa'nın teşvikleriyle 17 Mart 1919'da Müdafaa-i Hukuk Kongresi toplanmıştır. Vatanperver kişiliği ile dikkat çeken Necip Bey, İzmir'de Beyler sokağındaki Millet Sineması'nda toplanan kongreye Denizli Müftüsü Ahmet Hulusi Efendi başkanlığındaki Denizli ve kazaları temsilcilerden oluşan heyet içinde katılmıştır. Buldan'ı temsilen Denizli Heyetine katılan Hacı Molla Ahmetzâde Necip, Müftü Salih Efendizâde Mehmet ve Kara Yusufzâde Hacı Ahmet Efendiler kongre sürecinde gelecekte yaşanacak durumlar ve yapılacaklar üzerine bilgilendirilmişlerdir.

Sarayköy'de kurulan Heyet-i Milliye ilk olarak Buldan ve Kadıköy (Babadağ)'de teşkilat kurmak ve yardım toplamak için harekete geçmiştir. Buldan'da Heyet-i Milliye kurulması için, Sarayköy Müftüsü Ahmet Şükrü Efendi başkanlığında Emin Aslan Tokat, Münir Alp ve Asaf Akmansoy'dan bir heyet oluşmuştur. Oluşturulan heyet silahlı bir müfreze eşliğinde Buldan'a giderek, Buldan eşrafını Hükümet konağında toplantıya davet etmiştir. Toplantıya katılan eşraftan mücadele için yardım isteğinde bulunmuşlardır. Yardım isteğine olumlu karşılık alan Sarayköy Heyet-i Milliyesi, toplanan yardımlar ile Sarayköy'e dönmüştür. Heyet ile Buldan'a gelenler arasında bulunan Necip Ali Bey (Küçük) Bey Buldan Heyet-i Milliyesini kurmak amacıyla Buldan'da kalmış, ancak Buldan Heyet-i Milliyesini kuramadan geri dönmek zorunda kalmıştır.

Buldan Heyet-i Milliyesi 20 Haziran 1919'da kurulmuş ve Necip Bey Heyet-i Milliye içerisinde kurucu ve yönetici olarak görev almıştır. Kuvayı Milliye hareketi içerisinde yer alan Necip Bey, Heyet-i Milliyyeye maddi desteklerde bulunduğu gibi, Buldan ve çevresinden toplanan gönüllülerden oluşan müfreze ile Köşk ve Atça cephelerinde Yunanlılarla mücadeleye katılmıştır.

Mustafa Kemal Paşa (Atatürk) İstanbul'un işgali ve Osmanlı Meclis-i Mebusanının dağıtılması karşısında Ankara'da meclis açılması kararını vererek, livalardan milletvekillerinin seçilip Ankara'ya gönderilmesi için çağrıda bulunmuştur. Denizli livası bu çağrıya Buldanlı Necip Bey, Hacı Hüseyin Mazlum Baba, Belevli Yusuf Bey ve Tavaslızâde Mustafa

Bey'i seçerek cevap vermiştir. Necip Bey, TBMM'nde I. Dönem Denizli milletvekili olarak yaklaşık bir ay görev yapmıştır. 20 Mayıs 1920'de aldığı bir ay izin ile Ankara'dan ayrılarak Buldan'a dönen Necip Bey, Meclis'e daha sonra geri dönemeyeceğine dair bilgi vermiştir.

Meclis çalışmaları sırasında 29 Nisan 1920'de *"Mecliste evvela vatanın düşmandan temizlenmesi hususunun müzakere edilmesine dair"* karar vermiştir. Meclis Başkanlık Divanı Necip Bey'in izin sonrası geri dönmemesi ve Buldan'ın işgal altına girmiş olmasını dikkate alarak 28 Aralık 1920'de; *"Uzun zamandan beri Meclis'e gelmeyen ve düşman işgali altında Büyük Millet Meclisi Azası sıfatıyla daha ziyade kalması caiz olmayan Mumaileyhin müstafi addedilmesine"* ilişkin bir öneri vermiştir. Verilen önerinin kabulü ile Necip Bey müstafi sayılmıştır.

Yunanlıların 22 Haziran 1920 genel taarruza geçmeleri ile Köşk cephesi düşmüş, Kuvâ-yı Milliye dağınık bir halde Sarayköy'e çekilmiştir. 24/25 Haziran 1920 gecesi Milli Karargâh Sarayköy'de kurularak bölgenin işgali engellenmeye çalışılırken Alaşehir'deki Yunan kuvvetleri 5 Temmuz günü Buldan'ı işgal etmiştir. Yunan askerlerinin Buldan'ın işgali ile Necip Bey ve ailesi yaşadıkları evden çıkarılmıştır. Ev, Yunan askerleri tarafından hastane ve cephanelik haline getirilmiştir. Necip Bey ve ailesi camide kalmaya başlamıştır. Buldan'da az sayıda Yunan askeri kalmış, belli aralıklarla Buldan'a İnegöl'de bulunan 34. Piyade Alayı Karargâhından Yunan askerleri geliş-gidiş yapmıştır.

Necip Bey, Buldan'da bulunduğu sürede boş durmamış, eşraf ve halkı mücadele yönünde teşvik etmeye çalışmış, bu yolda atılan adımlara destek vermiştir. Eski Heyet-i Milliye Reisi Hacı Osman Ağa'nın başkanlığında kurulan gizli komitede Necip Bey; Vefa (Uz), Salih (Peker), Ragıp (Tarakçı), Mehmet (Ceritoğlu), Abdullah (Başbuğ), Nüfus Memuru İbrahim, Emlak kâtibi Ali, Avukat Sadettin Musa, Altın Mehmet Topcu ile yer almıştır. Buldan ve havalisindeki olaylara dair her türlü açık ve gizli bilgi Necip Bey'de toplanmıştır. Bilgilerin Kuva-yı Milliye güçlerine iletilmesi ve Kuvâ-yı Milliye güçlerinden gelen bilgilerin Buldan Heyet-i Milliyesindeki yetkililer ile paylaşılması görevi de Necip Bey tarafından yürütülmüştür.

Savaş döneminde Buldan'da halk ağır ekonomik sıkıntılar içinde kalmış, Necip Bey yaşanan sıkıntıları kısmen hafifletebilmek amacıyla kendince bazı çözümler bulmaya çalışmıştır. İhtiyacı olan dokumayı bir veya birkaç kişiden almak yerine az da olsa eşit miktarda çok kişiden almaya çalışmıştır. Dokumaları satın alırken kayınpederi yanında kalan dul kadınları bağımsız aile kabul ederek; *"İhtiyaçları ona göredir"* diyerek kayınpederinden ayrı olarak dokumalarını satın almıştır. Bu insani yaklaşımları bir kısım esnafın kıskançlığına neden olmuş ve Yunan makamlarına *"işportacılık yapıyor"* denilerek şikâyet edilmiştir.

Necip Bey kendisini kıskanan kişilerce "O Kuvâyı Milliyeci" şeklindeki dedikodular nedeniyle, Yunan askerleri tarafından *"Şirket"* denilen yere hapsedilmiştir. Milletvekilliği yapmış olması nedeniyle, Yunan askerlerince Ankara hakkında bilgi alınacak kişi olarak görüldüğü için acımasızca dövülmüş ve işkence yapılmıştır. İşkence sonrası ailesine teslim edilen Necip Bey, ancak zorlu bir tedaviden sonra iyileşebilmiştir.

Büyük Taarruz ile İzmir'e ilerleme emri alan Türk ordusu Yunan ordusunu takibe başlamıştır. Güney'den 3 Eylül 1922'de Yenice'ye gelen Yunan birlikleri planladıkları son katliamlarını yapamadan Buldan yönünde kaçmışlardır. Yunan askerleri kaçışlarından birkaç gün önce Buldan ve köyleri eşrafından hali vakti yerinde olan birçok kişiyi para koparmak ve işkence yapmak için Yenice'ye götürmüştür.

Yenice'den Buldan yönüne kaçarken birçok kişiyi yanlarına almışlardır. Yanlarına aldıkları bir kısım yaşlıyı Buldan yolunda katletmişlerdir. Yanlarında götürdükleri diğer kişileri Buldan'da serbest bırakmışlar ve Buldan'daki bazı

karargâh binalarını ateşe vermişlerdir. Buldan'ı terk etmelerinden önce Necip Bey ve ailesinin de yaşadığı camiyi yakmak istemişlerse de, Vasilis adlı Yunan subayı askerlere müdahale ederek caminin yakılmasını engellemiştir. Yunan askerleri 4 Eylül 1922 günü Alaşehir istikametine doğru kaçarak Buldan'ı terk etmişlerdir. Buldanlıların yaşadığı baskı ve mezâlim o gün sona ermiştir.

Necip Bey Cumhuriyet döneminde ticaret hayatına devam etmiştir. Meclis'te milletvekili olarak görev yaptığı için kendisine maaş bağlanacağına dair bir telgraf almıştır. Necip Bey bu maaşı almak istememiş ve söz konusu maaşın Himaye-i Etfâl Cemiyetine (Çocuk Esirgeme Kurumu) veya Hilal-i Ahmer Cemiyetine (Kızılay) bağışlanması isteğinde bulunmuştur.

Necip Bey'e TBMM'nde görev yapmış olduğu için 19 Haziran 1924 günü 1941 numaralı İstiklal Madalyası vesikası verilmiştir. Yeşil kurdeleli İstiklal madalyası sahibi olan Necip Bey 1934 yılında çıkan Soyadı Kanunu ile "Buldanlıoğlu" soyadını almıştır. Buldan'ın saygın eşrafından olan Necip Bey, Mareşal Fevzi Çakmak Buldan'a geldiğinde kendisini ağırlamış ve evinde misafir etmiştir. Mareşal Fevzi Çakmak ile yakın bir dostluğu olduğu da anlaşılmıştır. Buldan'da ömrünün sonuna kadar dokuma ticareti ile meşgul olurken, aynı zamanda Hilâl-i Ahmer Reisliği de yapmıştır. Hayırsever kişiliği ile dikkat çeken Necip Bey, evindeki fırın-aşevi vasıtasıyla yılın her günü düzenli olarak ihtiyaç sahiplerine ekmek ve yemek dağıttırıştır.

Milli Mücadele döneminde cephede ve cephe gerisinde mücadele ve yoğun hazırlıklar devam ediyordu. Buldan gibi işgal altındaki yerleşim yerlerinde ise hayat devam ederken mücadeleye yönelik istihbarat faaliyetleri sürdürülmekteydi. Necip Bey bu faaliyetlerin içinde olduğu gibi, halkın içinde bulunduğu ekonomik sıkıntıları bertaraf etmeye yönelik gayret içinde olmuştur. Halkın saydığı, sevdiği ve sözüne itibar ettiği bir kişi olarak hayatını sürdüren Necip Bey, 1 Eylül 1946 tarihinde Buldan'da vefat etmiştir. Halen Buldan şehir mezarlığında metfun bulunmaktadır.

Ercan HAYTOĞLU

KAYNAKÇA

I.Resmi Yayınlar

TBMM Zabıt Ceridesi (29.4.1336 (1920), Devre 1, İçtima Senesi:1, Yedinci İçtima, C.1, s.147.

TBMM Zabıt Ceridesi (28.12.1336 (1920), Devre 1, İçtima Senesi:1, 124. İçtima, Cilt:7, s.61.

Genelkurmay ATASE Başkanlığı, *Türk İstiklal Harbi II*. Cilt, 3. Kısım, Batı Cephesi, Ankara 1966.

Birinci Dönem Meclis Albümü (1920-1923), (Yayın Sahibi: Mustafa Şentop) Ankara 2022.

1. Kitaplar, Makaleler

AKIN, Veysi, "**Sarayköy Heyet-i Milliyesi" ve Milli Mücadele'de Sarayköy**, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara 2009.

AKIN, Veysi, **Milli Mücadele'de Sarayköy**, Denizli 2001.

BAYAR, Celal, **Ben de Yazdım, Milli Mücadeleye Gidiş**, Sabah Kitapları, C.5-6, İstanbul 1997.

BİLDİRİCİ, Yusuf Ziya, "Millî Mücadele'de Buldan", **Askerî Tarih Araştırmaları Dergisi**, 15, 2010, ss. 21-35.

ÇOKER, Fahri, **Türk Parlamento Tarihi, Milli Mücadele ve T.B.M.M. 1. Dönem 1919-1923**, III. Cilt, T.B.M.M. Vakfı yayınları No:6, Ankara 1995.

HAVRALIOĞLU, O. Zeki, **Buldan ve Yöresinin Tarihçesi**, Önder Matbaacılık, Ankara 2013.

HAYTOĞLU, Ercan, *“Birinci Meclis Milletvekillerinden Necip Bey (Buldanlıoğlu) ve Milli Mücadeledeki Yeri”*, **Belgi Dergisi**, Pamukkale Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi, Cilt:1, Sayı:10, Yıl: 2015, ss.1319-1330.

KAPTAN, Şükrü Tekin, **Türk Kurtuluş Savaşında Denizli’li Önderler**, C.2, Denizli 2000.

KODAL, Tahir, İstiklal Harbi’nde Batı Anadolu’da Kahraman Bir Şehir: Denizli(1919-1922), **Türkiye Günlüğü**, Sayı:149, Ankara 2022, ss.202-232.

KODAL, Tahir, **Cumhuriyet Döneminde Denizli(1923-1938)**, Denizli Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Denizli 2017.

KODAL, Tahir, “Milli Mücadele’de Denizli ve Önemi”, **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, Cilt:14, Sayı:42, Yıl: 1998, ss.1021-1043.

KÖSTÜKLÜ, Nuri, “Millî Mücadele Döneminde Denizli”, **Millî Mücadelenin Yerel Tarihi 1918-1923 (Cilt 2): Denizli-Isparta-Burdur-Antalya-Muğla**, TÜBA, Ankara 2023, ss.1-80.

KÖSTÜKLÜ, Nuri, **Milli Mücadele’de Denizli, Isparta ve Burdur Sancakları**, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara 1999.

SARIKOYUNCU, Ali, **Milli Mücadele’de Din Adamları I, (Ahmet Hulusi, Mehmet Rifat, Hacı Tevfik ve Abdurrahman Kamil Efendiler)**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2.Baskı, Ankara, 1997.

ŞEN, İbrahim, **Yeşil Buldan**, 1969, (Basım yeri yok)

TBMM, **TBMM Albümü 1920-2010**, 1. Cilt (1920-1950), Ankara 2010.

TOKAT, Emin Aslan, **Milli Mücadelede Sarayköy Hatıralarım**, Yayınlayan: Esat Özberk, İstanbul 1995.

TOKER, Tarhan, **Kuvayı Milliye ve Milli Mücadelede Denizli**, Denizli Sanayi Odası Yayınları: 3, Denizli 1973.

TURAN, Mustafa, **Yunan Mezalimi: İzmir, Aydın, Manisa, Denizli (1919-1923)**, Atatürk Araştırma Merkezi Yayını, Ankara 1999.

TÜTENK, Ahmet Akif, **Milli Mücadelede Denizli**, Ahenk Matbaası, Denizli Öğretmenler Yardımlaşma Derneği Yayını, No:1, İzmir 1949.

III.Kaynak Kişiler

1934 Buldan Doğumlu Hıdır oğlu Ahmet Tuncay (Mülakat Tarihi:27.02.2015)

1933 Buldan Doğumlu Necip kızı Raziye Elmas (Mülakat Tarihi:17.03.2015)

1941 Buldan doğumlu Suat oğlu Necip Buldanlıoğlu (Mülakat Tarihi:17.05.2015)

1956 Doğumlu Cevat oğlu Necip Buldanlıoğlu (Mülakat Tarihi: 28.03.2015)

11/12/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/omer-necip-buldanlioglu-bey-1877-1946/?pdf=7565> adresinden erişilmiştir